

Talepapir

5. januar 2017
IO

Samråd – inddragelse af betalte fridage i statsinstitutioner

Indledende bemærkninger

[Det talte ord gælder]

- Jeg er blevet bedt om at forholde mig til fire spørgsmål, som tager udgangspunkt i konkrete situationer, hvor lederne på statslige arbejdspladser har opsagt arbejdsgiverbetalte fridage.
- Spørgsmålene er blevet rettet til mig som ansvarlig for den overordnede arbejdsgiverpolitik i staten.
- Inden jeg om lidt svarer på de enkelte spørgsmål, vil jeg gerne komme med nogle betragtninger af mere overordnet karakter.

Den offentlige sektor er udfordret

- Som minister for offentlig innovation arbejder jeg for, at vi fortsat kan bevare en tryk velfærd i Danmark, også selvom vi bliver flere ældre og færre på arbejdsmarkedet.
- Det er vigtigt, at vi bruger danskernes penge effektivt og med omhu. Det kræver, at vi i højere grad sætter fokus på mål, kvalitet og resultater til gavn for borgerne. Kort sagt, hvordan får vi den offentlige sektor til at køre længere på literen i en tid, hvor pengene er få.
- Så langt vi kan se ind i fremtiden, vil de økonomiske ressourcer være knappe. Behovet for en stram udgiftsstyring, effektiv drift og et skarpt fokus på kerneopgaverne er derfor et grundvilkår i den offentlige sektor.

- Det stiller store krav til, at de offentlige ledere tager ledelsesopgaven på sig. Vi har pålagt lederne et stort ansvar for, at kerneopgaverne løses til gavn for borgerne og samfundet.
- Det kræver, at vi har nogle ledere, der tør tage ansvar og se fordomsfrit på alle de muligheder, de har for at forny og effektivisere den offentlige sektor, så borgerne får mest muligt for skattekrone.
- Når vi stiller store krav til lederne, skal vi også give dem frihed til at lede. Vi skal fra politisk hold så vidt muligt undgå at blande os i den daglige drift af institutionerne.

Ledelsernes ansvar for økonomi og opgaveløsning

- Beslutningen om at inddrage arbejdsgiverbetalte fridage ligger hos den lokale ledelse.
- Det er min holdning, at den lokale ledelse skal have friheden til at vælge de værktøjer i den ledelsesmæssige værktøjskasse, der giver bedst mening lokalt.
- De ledere, der tager ansvar for og har fokus på, at de økonomiske rammer og opgaveløsning hænger sammen, har min fulde opbakning.
- Det gælder også, selvom det i nogle tilfælde indebærer, at lederne må træffe upopulære beslutninger, som nogle medarbejdere og fagforeningerne er utilfredse med.
- Vi har generelt nogle dygtige ledere i staten, og jeg er helt overbevist om, at beslutningerne er truffet efter grundige

overvejelser om fordele og ulemper. Og naturligvis ikke ud fra et ønske om at genere medarbejderne.

- Og hvis konsekvenserne af ledernes beslutninger viser sig anderledes end forventet, så må de jo omgøre beslutningerne eller på anden vis rette op på tingene. Det tror jeg godt, at lederne kan finde ud af.
- Og her nærmer vi os de fire samrådsspørgsmål.
- Jeg går ud fra, at anledningen til spørgsmålene er den omtale, der har været i medierne af, at det tidligere Social- og Indenrigsministerium i september 2016 opsagde arbejdsgiverbetalte fridage på den 24. og 31. december og den 5. juni.
- Det betyder, at medarbejderne i ministeriet fremover skal bruge ferie eller afspadsering, når de holder fri de pågældende dage.
- Det er ikke første gang en statslig arbejdsgiver opsiger arbejdsgiverbetalte fridage. Det gjorde ledelsen i politiet allerede i 2005. Og ledelsen i SKAT opsagde arbejdsgiverbetalte fridage tilbage i 2013.
- Politifolk, skattemedarbejdere – og i øvrigt også fængselsbetjente – har således ikke arbejdsgiverbetalt fri den 24. og 31. december og den 5. juni.
- En stor del af de statsansatte bruger deres ferie eller afspadsering, når de holder fri de pågældende dage. Det er i høj grad embedsmænd i departementer og styrelser, som har arbejdsgiverbetalt fri den 24. og 31. december og den

5. juni. Der er altså ikke tale om en generel ret på tværs af staten til arbejdsgiverbetalt fri.

- Opsigelsen af dagene i SKAT har givet anledning til en voldgiftssag, der skal afgøre om arbejdsgiverne har ret i, at fridagene kan opsiges ensidigt. Afgørelsen forventes at foreligge i midten af januar 2017.
- Nu vil jeg kommentere de 4 spørgsmål enkeltvis, og jeg forudsætter i min besvarelse, at arbejdsgiverne har ret til at opsigte fridagene.

Samrådsspørgsmål A

Hvordan forholder ministeren som øverste ansvarlig arbejdsgiver sig til, at repræsentanter for staten ensidigt fjerner betalte fridage? Fridagene svarer ifølge det oplyste til mellem 1,2 og 1,5 pct. af den enkeltes samlede aflønning. Hvad mener ministeren om denne adfærd, der har affødt stor utilfredshed hos de faglige organisationer?

- Jeg er enig i, at fridage repræsenterer en værdi for medarbejderne. Og jeg forstår derfor også godt, at en inddragelse af arbejdsgivertalte fridage kan opleves som en forringelse og skabe utilfredshed blandt nogle medarbejdere og de faglige organisationer.
- Jeg vil for god ordens skyld understrege, at der ikke er tale om, at medarbejderne går ned i løn. Og de vil naturligvis fortsat kunne holde fri juleaftensdag, nytårsaftensdag og grundlovsdag ved at bruge ferie eller afspadsering. På samme vis som de medarbejdergrupper i staten, der ikke har betalte fridage.

- I forhold til værdien af fridagene i kroner og ører ved jeg, at det også er et emne i den voldgiftssag, der handler om opsigelse af arbejdsgiverbetalte fridage i SKAT. Sagen forventes som tidligere nævnt afgjort i midten af januar, og jeg vil derfor ikke sige mere om det her.
- Jeg vil som minister for offentlig innovation ikke detail-administrere for arbejdsgiverne. Tildeling og opsigelse af arbejdsgiverbetalte fridage er en beslutning, der ligger hos de lokale arbejdsgivere.
- Men jeg bakker fuldt ud op om arbejdsgivere, der løbende analyserer og tager stilling til den bedst mulige anvendelse af ressourcerne i deres organisationer.
- Jeg har tillid til, at vi har nogle dygtige offentlige ledere, der kan træffe de rigtige – og nogle gange også svære og upopulære – beslutninger inden for de regler der gælder på de offentlige arbejdspladser.
- Som jeg allerede har været inde på, stilles der stadig større krav til den offentlige sektor, og vi har alle et ansvar for at sikre, at ressourcerne bruges effektivt.
- Vi må også erkende, at vi ikke lever i en statisk verden. Rammevilkår ændres med stigende hastighed.
- Det, som er besluttet af ledelsen i går, er ikke nødvendigvis godt for arbejdspladsen i morgen. Det kan også gælde lokalt besluttede medarbejdergoder som fx arbejdsgiverbetalte fridage. Heller ikke sådan nogle vilkår er støbt i cement og uforanderlige.
- Det er i den forbindelse naturligt, at statslige arbejdsgivere – som det er sket i det tidligere Social- og Indenrigsmini-

sterium – tager ansvar og har fokus på, at de økonomiske rammer og opgaveløsningen hænger sammen. Ikke mindst i en tid med faldende bevillinger.

- Jeg kan oplyse udvalget om, at jeg den 20. december havde møde med repræsentanter fra det statslige forhandlingsfællesskab CFU. Fagforeningerne udtrykte på mødet deres store utilfredshed med, at nogle arbejdsgivere vælger at opsigte arbejdsgiverbetalte fridage. Som jeg har redegjort for her overfor udvalget, så har jeg på mødet med fagforeningerne udtrykt forståelse for, at de oplever det som en forringelse.
- Når det er sagt, vil jeg gerne understrege, at tildeling og opsigelse af arbejdsgiverbetalte fridage er en beslutning, der ligger hos de lokale arbejdsgivere, og jeg vil som minister for offentlig innovation ikke detailadministrere for arbejdsgiverne.

Samrådsspørgsmål AA

Har staten som arbejdsgiver konkrete planer om at inddrage medarbejderenes fridage på flere arbejdspladser i staten, og har ministeren kendskab til lignende planer i regioner og kommuner? Vil ministeren fremover støtte lignende tiltag uden at der gives individuel eller kollektiv kompensation?

- Alle statslige arbejdspladser arbejder med at håndtere stigende krav til løsningen af deres kerneopgave, og alle har et ansvar for at sikre en effektiv ressourceanvendelse.
- Som jeg har nævnt, er beslutninger om opsigelse af arbejdsgiverbetalte fridage et lokalt anliggende for de enkelte

arbejdsgivere. Det er derfor ikke noget, som Finansministeriet beslutter på vegne af de statslige arbejdsgivere.

- Men jeg vil gerne igen understrege, at jeg bakker op om arbejdsgivere, som tager ansvar og ser fordomsfrit på alle mulighederne, de har til rådighed i deres værktøjskasse for at anvende ressourcerne i deres organisation mest effektivt til værdi for borgerne. Også når de nogle gange må træffe upopulære beslutninger.
- Det kan for nogle ledere give mening at se på de arbejdsgivertalte fridage. Og det er den lokale leders opgave at overveje fordele og ulemper ved forskellige muligheder.
- I forhold til kommuners og regioners eventuelle overvejelser på området kan jeg oplyse, at det har jeg ikke kendskab til.

Samrådsspørgsmål AB

Vil ministeren som øverste ansvarlig arbejdsgiver tage initiativ til at sikre, at de statslige medarbejdere beholder de fridage uden for overenskomsten, som de gennem de seneste 20-30 år har haft ret til?

- Som sagt er beslutninger om opsigelse af arbejdsgiverbetalte fridage et lokalt anliggende.
- Som jeg også har nævnt, bakker jeg op om de arbejdsgivere, som tager ansvar for, at ressourcerne anvendes mest effektivt til gavn for borgerne.
- Herudover vil jeg henvise til mine tidligere bemærkninger om, at rammevilkårene hele tiden ændres. De statslige arbejdspladser skal kunne tilpasse sig og udvikles i dette lys. Heller ikke lokale medarbejdere er støbt i cement.

- Ledere skal have friheden til at anvende de værktøjer, de har til rådighed og som giver bedst mening lokalt på den enkelte arbejdsplads.
- Så nej – jeg har ikke tænkt mig, at jeg fra centralt hold skal påvirke de statslige arbejdsgivere til at opretholde arbejdsgiverbetalte fridage.
- I øvrigt er arbejdsgiverbetalte fridage som nævnt tidligere ikke en generel ret for statsansatte. Fx har politifolk, skattemedarbejdere og fængselsbetjente ikke arbejdsgiverbetalt fri juleaftensdag, nytårsaftensdag og grundlovsdag.

Samrådsspørgsmål AC

Hvilken betydning forventer ministeren, at det vil have for samarbejds klimaet og arbejdsmiljøet, når medarbejdergoder inddrages ensidigt?

- Jeg forstår godt, at det giver anledning til utilfredshed, hvis medarbejdergoder som arbejdsgiverbetalte fridage opsiges.
- Når det sker, forventer jeg, at ledelsen informerer om sine planer og drøfter det i det lokale samarbejdsudvalg, inden ledelsen tager endelig stilling.
- I den situation tror jeg, at en konstruktiv og tillidsbaseret dialog mellem ledelse og medarbejdere er med til at fastholde et godt samarbejds klima og arbejdsmiljø på arbejdspladsen.
- Vi skal naturligvis sikre ordentlige arbejdsforhold i staten. Men staten ligger ikke i førertrøjen, når det gælder om at tilbyde medarbejdergoder, og det kommer vi heller ikke til.

- Til gengæld mener jeg, at staten absolut ligger i front, når det gælder om at tilbyde spændende, meningsfulde og udviklende opgaver og karrieremuligheder. Dét, tror jeg, er en væsentlig faktor i forhold til at kunne tiltrække og fastholde dygtige og motiverede medarbejdere.
- Vi har i staten nogle rigtig dygtige medarbejdere, der hver dag arbejder for, at borgerne får den bedst mulige velfærd.
- Lederne har ansvaret for, at kerneopgaven løses bedst muligt. Enhver leder har derfor den største interesse i at have motiverede medarbejdere.
- Jeg har tillid til, at vores ledere formår at vælge de værktøjer, der skal til for at løse kerneopgaverne effektivt, samtidig med at medarbejdernes motivation og trivsel bevares.
- Og hvis konsekvenserne af lederens beslutninger viser sig anderledes end forventet, så må de jo omgøre beslutningerne eller på anden vis rette op på tingene. Det tror jeg godt, at lederne kan finde ud af.

Afsluttende bemærkninger

- Sammenfattende vil jeg igen fremhæve, at vi er i en tid, hvor der stilles store krav til de offentlige institutioner om at levere mere og bedre inden for en stram økonomi. Det kræver et stærkt fokus på kerneopgaven, og det kræver nytænkning og god ledelse.
- Og der vil af og til skulle træffes vanskelige beslutninger - herunder beslutninger, som medarbejderne ikke vil være glade for. Det sker naturligvis ikke for at genere medarbejderne, men fordi ledelsen vurderer, at det er nødvendigt.

- Vanskelige beslutninger træffes efter grundige og saglige overvejelser med afsæt i det, som de statslige institutioner er sat i verden for - at yde den bedst mulige service til borgerne inden for de givne økonomiske rammer.